

verhouding gestoord is, de verbondsrelatie gebroken ligt en inplaats daarvan verwijdering en vervreemding, zoo niet vijandschap ingetreden zijn. God is dan vertoerd op den mensch. Hij wil niet meer met ons te doen hebben. „Als Hij stilt, wie zal dan beroeren? Als Hij het aangezicht verbergt, wie zal dan Hem aanschouwen?” (Job 34:29).

Het is deze angst, waaruit de diepste klachten van psalmisten en profeten zijn geboren, en waarin ook zij niet meer tot God durven spreken. „O God, houd u niet stil, zwijg niet en rust niet, o God!” (Psalm 83:1). „Toen ik zweeg, verteerden mijn beenderen, in mijn brullen den ganschen dag” (Psalm 32:3).

Het is, om het diepste te noemen, de ontzetting van het vierde kruiswoord: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten, ver van mijn hulp, van de woorden mijns brullens? Mijn God, ik roep des daags en Gij antwoordt niet, des nachts, en ik kan niet zwijgen” (Psalm 22:2, 3).

Deze uiterlijke stilte kan behalve een negatief ook een positief karakter dragen. Zij is dan het zwijgen, dat onmiddellijk na het woord intreedt. En omdat deze stilte als een begeleidend moment bij het gesproken woord bijkomt, is ze nooit vaag of ongrijpbaar. Zij is niet dood, maar tintelt van leven. Zij is nog gevuld met allerlei stemmen en geluiden. Deze positieve stilte is altijd geladen. Zij is vol van het woord, en speciaal van dat woord, dat het laatst gesproken is. Zij treedt in den regel in, om aan het gesproken woord gelegenheid te verschaffen, zijn volle kracht en werking te doen.

Doch omdat het woord zelf zoo eindeloos verscheiden is, is ook deze positieve stilte rijk gevarieerd.

Er is allereerst een stilte als van den landman, die het zaad gestrooid heeft en nu vol ingehouden verwachting uitzielt, of de begeerde oogst uit zijn zaaisel nog niet begint te ontkiemen. Zoo is Jezus voor den tweeden keer stil geweest in de geschiedenis met de overspelige. Eerst bukt Hij en schrijft Hij met den vinger in de aarde, als Hij nog niets gezegd heeft. Dat is de negatieve stilte, om te sparen en gelegenheid te geven, tot inkeer te komen. Maar als Hij het voor de tweede maal doet, heeft Hij wel gesproken. Dan heeft Hij gezegd: Wie van u zonder zonden is, werpe het eerst den steen op haar. Dan heeft Hij een zaad uitgestrooid en wacht Hij, of dit zaad wortel schieten zal en of de Farizeën van hun boezen opzet aflaten en het geheele geval nog terugtrekken zullen.

Deze stilte kan een nog sterker accent krijgen. Zij kan niet slechts een hopen, maar ook een majestueus karakter dragen. Zij kan aan het woord verhoogden nadruk bijzetten en laten gevoelen, dat het absoluut blijft bij wat eenmaal gesproken is. Zoo heeft Christus gezwezen, zoowel voor Kajafas als Pilatus. Bij Kajafas hebben Zijn beschuldigers de vroeger gedane uitspraak over tempel-afbraak en tempel-opbouw in het geding gebracht. En Jezus zwijgt daarop, omdat Hij die spreuk, hoe verminkt zij haar ook overlevert, staan laat, en er niet over denkt, er iets van te herroepen. En bij Pilatus heeft Hij zelf een woord gesproken: de waarheid vormt een koninkrijk, en in dat koninkrijk is Hij de koning. Doch als de stadhouder hierover nog meer wil hooren, spreekt Christus niet één woord verder. Wat Hij gezegd heeft, is voldoende. Het woord is nu aan de waarheid, waaraan Hij zoo even getuigenis gaf.⁴⁾

De stilte kan voorts vervuld zijn van verslagenheid en ontzetting: „Stom werd ik; ik doe mijn mond niet open, want Gij, Gij hebt het gedaan!” (Psalm 39:10). „Van den hemel deedt Gij het vonnis hooren: de aarde vreesde en was stil” (Psalm 76:9). Zoo werd zelfs in den hemel een half uur gezwezen, toen bij de ontsluiting bekend werd, wat het zevende zegel inhield. De hemelbewoners konden er niet over uit, dat zulke ontzettende dingen geschieden zouden. (Openb. 8:1).

Maar gij kunt ook stil zijn van overgave en kinderlijk vertrouwen. „Ja, naar God is mijn ziel stil, van Hem is mijn redding” (Psalm 62:1). „Ik heb immers mijn ziel tot rust en stilte gebracht. Als een gespeend kind bij zijn moeder, zoo rust gespeend mijn ziel bij mij.” (Psalm 131:2). Zoo moest ook Israël stil zijn bij de Schelfzee. Terwijl de Egyptenaren op hen aandrongen, moesten zij zich stilhouden en deze stilte was de daad van hun vertrouwen, dat de Heere voor hen strijden zou. (Exodus 14:14).

Gij kunt ook stil zijn van bewondering en aanbidding. „De lofzang is, o God, in stilte tot U in Sion. Aan u zal de gelofte betaald worden.” (Psalm 65:2).⁵⁾

Gij kunt het ook zijn van verrukking en opgetogenheid, zoodat gij geen woorden hebt om aan uw aandoeningen uitdrukking te geven. De Schrift gaat hierin zoo ver, dat zij ons eenmaal zelfs God voorstelt als een bruidegom, die verrukt is over zijn bruid en die nu eens over haar juicht met jubel en dan weer in stille verrukking

haar bekoorlijkheid bewondert. Hij zal over u zwijgen in — of liever: uit liefde, uit pure emotie. (Zef. 3:17).⁶⁾

En om maar niet meer te noemen: gij kunt vooral ook stil zijn uit eerbied en diep ontzag — „Has”, „St” — met dit haast gurnischlooze gelispel trachten profeten als Zefanja (hoofdst. 1:7) en Habakuk (hoofdst. 2:20) stilte aan te brengen onder de joelige menigte. „Has, St! Stil toch, want de Heere is in Zijn heiligdom thans.”⁷⁾

De stilte heeft dus vele geluiden; haast even veel als de gesproken taal, die haar vooraf ging. Zij is een landschap met allerlei tinten en kleuren. Mits ge het maar niet werkelijk, zooals de Quakers, bedoelt, doch symbolisch verstaat, dan mag uitgesproken, dat de stilte een heele scala van kleuren doorloopt. Zij kan zwart zijn van droefheid en ernst; en wit van heiligheid en eerbied. Ze kan heilrood wezen, als zij geladen is met verontwaardiging en toorn; en geel, als ze vervuld is met afgunst en nijd. Ze kan groen zien als ze tintelt van heimwee en verlangen, en blauw als de trouw der liefde in haar hoogtij viert. Als ge haar maar niet losmaakt van het spreken, kunt ge aan haar ongeveer al de klanken en kleuren toekennen als aan het woord zelf.

E. D. KRAAN.

6) Dr P. C. Snijman, De profetie van Zefanja, diss. V. U. 1913, 201—202.

7) Idem, t. a. p. 64; Dr D. J. van Katwijk, De profetie van Habakuk, diss. V. U. 1912, 138—139.

UIT DE SCHRIFT

Hoe Jeruzalems muren herbouwd werden.

Toen zeiden zij: Laat ons opstaan, dat wij bouwen, en zij sterkten hunne handen ten goede. Nehemia 2:18b.

Van het geloof van Nehemia, den man die den Heere vreesde en zijn volk liefhad, ging een bezielende kracht uit, zoodat het hart des volks was om te werken. De heilige vonk sloeg uit de ziel van Nehemia over tot zeer velen. Deze bouw vormde heel een kring van bouwlieden rondom zich. Het volk geloofde zijn woord, was er van overtuigd, dat hij al wat hij deed, ondernam „om der vreesde Gods wil”. Dat was het geheim van zijn ijver en onbaatzuchtigheid.

Dat de Heere ook onder ons steeds meerderen tot werken en bouwen aangorden mocht. Onze tijd heeft dringend behoefte aan mannen, bij wie het willen en het doen zijn vereenigd. Ook wij zien aan alle zijden rondom ons vele puinhoopen. Ruinen door on- en bijgeloof veroorzaakt. Het getal der huisgezinnen zonder God en zonder Bijbel stijgt onrustbarend. Het cijfer der godsdienstlozen wordt al grooter. Sloopen en vernielen is het heilloos ideaal van zeer velen.

In scherp contrast met dezen zijn zij, die met ledige handen in vadsige rust bij het gruis en puin neerzitten. Door valsche vroomheid berusten zij in de oordeelen Gods over land en volk. Zij minachten uit de hoogte allen arbeid der reformatie en evangelisatie. Dat is volgens hen louter menschenwerk.

Daar zijn er echter ook, die bouwen, druk bouwen zelfs. Maar zij doen het op eigen hand en naar eigen trant, inplaats van naar het heilig bestek, ons in het Woord des Heeren geopenbaard. De rechte bouwers aan Jeruzalems muren zijn alléén zij, die hun arbeid in afhankelijkheid van den Heere en in gehoorzaamheid aan Zijn ordinantiën verrichten.

Is het hart daartoe door den Geest des Heeren bewerkt, dan zal men blijmoedig, vol toewijding zijn deel van het groote werk aanvaarden.

Dan zal men het ééne niet te zwaar, het andere niet te gering achten. Inplaats van te critiseren en te bedillen, zal men bereidwillig ter hand nemen, wat de Heere ons tot taak heeft gesteld. De één heeft het puin weg te ruimen, de ander steenen en hout aan te brengen, een derde de fundamentlaag te bevestigen, een vierde een stelling te doen verrijen; doch elk voelt zich bij wat hij doet een dienstknecht Gods en arbeidt om 's Heeren wil en in Godes vrees.

Zoo was het bij Nehemia's bouwlieden.

De verwoesting, die over Jeruzalem was gekomen, werd door tweerlei actie gekeerd.

Eerst een geestelijke: de wederoprichting van het Heiligdom; daarna een staatkundige en maatschappelijke: het bouwen van Jeruzalems muren. Stad en tempel vormen één geheel. De herbouwing van den tempel leidt tot herbouwing der stad. In deze maatschappelijke en staatkundige handelingen wordt een leidend beginsel openbaar, dat door den tempel werd aangegeven. Want men begon den bouw der muren bij de Schaapspoort. Deze was het dichtst bij den tempel. En men eindigde het werk ook bij de Schaapspoort. Het eindpunt viel dus samen met het punt van uitgang. De tempel wees lijn en richting aan voor den bouw der muren, riep de saambindende organisatie daarbij in het leven.

Bij de twee factoren, door stad en tempel vertegenwoordigd, komt nog een derde. Telkens lezen wij, in hoofdstuk 3, dat de bouwers hun arbeid deden „tegenover hun huis”. Eénmaal wordt zelfs gesproken van „tegenover zijn kamer”, vs. 30. Waarschijnlijk bewoonde deze man slechts een kamer in een huis. Ieder deed, wat het meest onder zijn bereik lag. Zoo ging de bouw voort van huis tot huis. Het welzijn der Kerk en de bloei van den Staat beginnen in de huisgezinnen. Wie wél in de breedere kringen van Kerk en Staat arbeidt, maar zijn eigen huisgezin verwaarloost, mist het rechte uitgangspunt. Hij heeft geen vasten bodem onder de voeten. Gelijk de bekeerling haar zetel heeft in het hart, zoo moet alle reformatie haar uitgangspunt hebben in het huisgezin. Dat dit toch met ernst verstaan werd.

God schenkt ons volk rijke zegeningen in het kerkelijke, zoowel als in het staatkundige leven. Doch zullen deze uitnemende weldaden voor de toekomst blijvende winst brengen, dan hebben wij allereerst op onze huisgezinnen te letten. Zoo het gezinsleven niet is overeenkomstig den eisch van 's Heeren Woord; als de huiselijke godsdienst-oefening wordt veronachtzaamd en het huiselijke leven verwereldlijkt, dan wordt de welstand van Kerk en Staat ernstig bedreigd.

De muren van het Jeruzalem Gods worden allereerst en allern meest gebouwd door den bloeienden staat van het Christelijk huisgezin. Gelijk een muur uit vele steenen is samengevoegd, zoo worden beide de Kerk en de Staat door de huisgezinnen gevormd. Eerst zoo ons eigen hart door den Heiligen Geest een woonstede Gods en eigen huis een tempel des Heeren werd, zal er een gezegende invloed van ons kunnen uitgaan tot de bevordering van het Koninkrijk Gods.

Nog een vierde zaak vraagt hier onze bijzondere aandacht. Telkens lezen wij in Nehemia 3 de opmerkelijke uitdrukking: „en aan zijne hand”, „en aan hunne hand”. Deze woorden geven te kennen de innerlijke saamhoorigheid, de nauwe aansluiting onder de bouwers. Aan hun hand, dat beteekent, aan hun zijde, naast hen. Niet minder dan 35 groepen van bouwers worden in dit hoofdstuk genoemd. Alle rangen en standen zijn er onder vertegenwoordigd. De priesters geven het voorbeeld en de anderen treden in hun spoor. Ondanks de groote verscheidenheid der bouwlieden, vormen zij een nauw verbonden gemeenschap. Bij hen allen leeft diep het besef, dat zij gezamenlijk arbeiden aan hetzelfde werk: den opbouw der muren van hun stad. Waar zij ook werkten en wat zij ook deden, het was overal en altijd bouwen aan Jeruzalems muur. Hoe ook onderscheiden in gaven en krachten, zij werden door eenzelfde geest geleid en beziel. Zij arbeiden niet elk op eigen gelegenheid, en noch veel minder tegen elkander in, maar naast elkander, in sterk aaneengesloten verbinding. Daardoor is het werk als een keten, waarvan de eene schakel in de andere is bevestigd. Dit aan zijne hand en aan hunne hand wijst op het cement, dat aller arbeid tot één maakt, er vastheid en sterkte aan geeft.

Moge de Heere door den Heiligen Geest ook nu vele harten bezielen en vele handen bekrachtigen tot godvruchtigen ijver in Zijn dienst. Op het terrein van 's Heeren Kerk en Koninkrijk behoort niemand werkloos te zijn. En laat het werk voor de zaak des Heeren de adel zijn van al onzen arbeid. Nooit kunnen wij daarvoor te veel doen.

Jeruzalem was de glorie van elk Israëliet. 's Heeren Kerk en Koninkrijk moeten zijn de kapitale stukken van ons hart en leven.

J. P. T.

KERKELIJK LEVEN

Is de N.S.B. Christelijk? (IX.)

Wie het voorgaande met opmerkzaamheid gevolgd heeft, zal thans, op dit punt van ons betoog gekomen, met ons concluderen moeten, dat ook bij dit tweede punt de principiële oppositie tegen Rusland wél mogelijk blijkt bij wie een principiële beschouwing omtrent God, wet, gehoorzaamheid—ongehoorzaamheid in politieën in rekening brengt, doch onmogelijk bij een evolutionistische staatsleer als van de N. S. B. In punt II is de conclusie als in punt I, alleen natuurlijk thans sterker nog in haar klem.

Men lette maar eens op volgende gedachtenketen:

a) het algemeene is in het bijzondere, de idee, die algemeen is, komt daarin (in het bijzondere) tot zijn verwerkelijking, 3, 7.

b) alles is in evolutie, 3, 7; ook al is het een evolutie „naar omlaag”, hetgeen dan wel het geval zal zijn bij Rusland;

c) wat zich ontwikkelt, ontwikkelt ZICH.

De hier op het woordje „zich” gelegde nadruk is van de Heeren Hoofdkwartierhouders zelf. We lezen immers in hun laatste verantwoording: „Een proces is een reeks van opvolgende verande-

ringen die tusschen de wereld e wordng van brekende op ers, moet ge loochenen? gang waarin wordi... t Paulus' ons christendom lsraël naar nieuwe lote ers, nog la nen??? we nu we lers geven wikkelt, ont geen in alle is... tussch me e n e reg gaat; de „ie voudig v o e zich ontwik was h e l b uw bijbel la B-ers??? aldus het alle verande BLIJVEND een ANDE 3, 8).

Men ziet „zich” geld moet er nie hegelianism „ZICH”; da verder: dat denken zijr te heffen N. S. B-ers hun geloofs keering). En zien, dat de dienst hebl hoe kómt r aan het ei godsdienst, het er, 3, 10 eigen dieps K. S.?), du wezen sch holderdebe werkelijken hij-temins buiten den zijn diepst ontdekken Zoo staat b verraderlijk liden hōne kwartiers: lijk VRIJE stemt tot h ming”.

Natuurlijk zeggen. Ja, zoo zei, da worden. W lionair gew mator, is er was.

Het is, al dit besef ze lenen onde nootje aan schreef: „I meel wilde de ware vr en daarom

Natuurlijk gemeend h verdroeg.

Maar die conclusie o derpraat v plaats zou een concej formeel ke hij een zu derde plaan den; in de wel voor als hij spr ling”, en o dingen”, e formeel be „formeel” inwringen geen haarl niet „form heidendom den aanva volg, Rusl Van hier lier tot de de DISCR Maar on kerkelijke

4) Idem, t. a. p. II 81 v.v., 335 v.v.

5) De aanhalingen uit de Psalmen zijn alle, behalve deze laatste, gegeven in de vertaling-Noordzij.